

Asia: VM212:00/2018 VN/10384/2019

Lausuntopyyntö valtionavustushankkeessa (VM212:00/2018) toimivan järjestöjaoston väliraportista

1 Taustatiedot

Lausunnonantaja

Yhdistys

2 Järjestöjaoston alustavat ehdotukset ja selvityksen kohteet

1 Monivuotiset toiminta-avustukset (s. 14)

Suomen Sydänliitto ry. pitää monivuotisia toiminta-avustuksia todella tärkeänä uudistuksena. Sekä järjestöjen että valtionpauviranomaisten hallinnollinen taakka kevenisi merkittävästi. Tämä tarkoittaa, että järjestöjen vaikuttavuus ja tuottavuus olisi nykyistä paremmalla tasolla, kun toimintamäärärahat itse varsinaiseen toimintaan suhteellisesti kasvaisivat. Yleisavustuksen ja kaikkien muidenkin avustuslajien sekä juridinen että tarkoituksenmukaisuusvalvonta ja -arviointi muuttuisivat niin ikään laadultaan paremmiksi, kun niissä arvioitaisiin esim. kolmen tai neljän vuoden jaksoja, jolloin toiminnan trendit tulevat paremmin esiin.

Usein kuulee väitettävän, että esim. kolmen vuoden yleisavustussopimuksen tekeminen vakiintuneille järjestöille olisi omiaan kasvattamaan riskiä ns. suljetusta klubista, jossa avustuksensaajat pysyvät aina samoina. Tämä saattaa olla itse asiasas juuri toisinpäin. Vuosittainen hakemus-, selvitys- ja avustuspäätösrumba suosii de facto vakiintuneita suuria järjestöjä, jotka pystyvät tähän byrokraatiajumppaan ammattimaisesti. Suurtenkin järjestöjen osalta hallinnollinen taakka ja lyhytnäköinen rahoitusnäköymä ovat kuitenkin siinä määrin merkittäviä, että ne ovat omiaan heikentämään pitkäjänteisyyttä ja innovatiivisuutta.

Uusien toimijoiden tukemiseen on olemassa huomattavasti parempia metodeita kuin turhan jokavuotisen byrokraatia-aparaatin pyörittäminen. Voitaisiin esim. ajatella, että osa järjesöavustuksista korvamerkitään start up- rahoitukseksi, joka on tarkoitettu vain uusille toimijoille.

Vielä on tuotava esiin, että useamman vuoden rahoitusjaksot saattavat tuoda nykyistä parempia edellytyksiä valtionapuviranomaisen ihan oikeasti tehdä muutoksia järjestöjen avustustasoihin, suuntaan tai toiseen, koska useamman vuoden jakson arviointi paljastaa usein huomattavasti paremmin järjestön toiminnan laadun, määrän ja vaikutukset.

2 Valtionavustushakujen koordinointi (s. 15)

Koordinointi olisi mitä kannattavinta ja lisäisi ammattimaisuutta ja hallinnon tehokkuutta. Se myös ohjaisi substanssiministeriöitä nykyistä läpinäkyvämmiin sanoittamaan omat tavoitteensa kansalaisjärjestöjen rahoittamiseen, kun substanssiohjeistus ja tavoitemittaristo annettaisiin yhä kustakin ministeriöstä, mutta yleinen läpinäkyviin ja luotettaviin hakuihin perustuva avustuskäsittely erikoistuisi yhteen tahoon.

tiedämme, että osa substanssiministeriöistä on kokenut, että valtionapujen koordinointi veisi heiltä ohjauskeinoja pois. Epäilemme asian olevan juuritoisinpäin, jos ja kun , tavoitteet olisivat yhä sektorikohtaisia, mutta sektoriministeriöiden resursseja ei tarvitsisi ylimitoittaa järjestöjen toiminnan ammattimaiseen tarkastukseen, neuvontaan ja laillisuusvalvontaan.

3 Valtionavustusten digitaalinen haku ja raportointi (s. 15)

Pidämme esityksiä hyvinä.

4 Valtakunnallisten keskusjärjestöjen rooli valtionavustustoiminnassa (s. 16)

Kuten väliraportissakin todetaan. tämä vaatii vielä tarkempaa juridista perkausta. Pohdinta selkeytyisi myös, jos tarpeiden kimppuun käytäisiin toimialoittain ja ehkä suoranaisesti nimetyin esimerkein.

5 Rahapeliteuttoja jakavien ministeriöiden toimintatapojen yhdenmukaistaminen (s. 17)

Kts. vastaus kohtaan 2. Mielestämme näitä molempia tarvitaan mahdollisimman nopeasti. Asia sisältyy myös hallitusohjelmaan.

6 Valtionavustustoiminnan uusi toimintamalli (s. 18)

-

7 Odottamattomien muutosten huomioon ottaminen (s. 18)

-

8 Toiminnassa tapahtuvien olennaisten ja/tai odottamattomien muutosten ilmoittaminen (s. 19)

-

9 Yhdistysten talouden ja toiminnan raportointi (s. 19)

-

10 Yhdistysten osallisuus ja vaikuttaminen (s. 20)

-

11 Valtionavustushakemusten ja -selvitysten käsittely tiimeissä (s. 21)

-

12 Yleisavustusten ja erityisavustusten arviointikriteerit (s. 21)

-

13 Yhteiset vastuullisuuskriteerit (s. 22)

-

14 Varainhankinta ja rahoituslähteiden yhteensovittaminen (s. 22)

Tätä lausuntoa kirjoittaessa ei ole tiedossa mitä erillinen Erkki Liikasen johtama työryhmä tulee esittämään järjestöjen rahoituksesta tulevaisuudessa. On kuitenkin syytä epäillä, ettei työryhmä esitä näkymää, jossa järjestöjen valtionavut tulevat moninkertaistumaan, jos edes kasvamaan nykyisestä. Näin ollen on mitä tärkeintä, että järjestöille ja yksityisille lahjoittajilla luodaan kannustimia omaan varainhankintaan. Nykyinen tulkinta johtaa suoraan sanoen joskus tilanteisiin, joissa lahjoittajan tahto toteutuu aika huonosti. Jos esim. järjestön saama testamentti aikaan sa vastavasti avustusrahojen pienenemisen, on syytä kysyä, toteutuuko testamentin antajan viimeinen tahto edsitää kyseisen järjestön toimintaa ylipätään.

15 Taloustarkastajan tehtävä (s. 23)

-

3 Järjestöjaoston väliraportti ja valtionavustustoiminta

Järjestöjaoston väliraporttia koskevat yleiset huomiot

-

Valtionavustustoimintaa koskevat yleiset huomiot

-

Valtionavustuskäytäntöjen yhdenmukaistamista koskevat ehdotukset järjestöjaostolle valmistelun jatkamiseksi

-

